

Kochu gre zasluga odkritja bacila, ki povzroča pri živalih vrančni prisad.

30letnica bitke pri Čušimi. Dne 28. maja je minilo 30 let od pomorske bitke pri Čušimi, v kateri so uničili Japonci rusko baltiško brodovje, ki je plulo iz Baltiškega morja krog vse Evrope, Afrike in Azije v vzhodno Azijo na pomoč vzhodnemu ruskemu brodovju v rusko-japonski vojni. Od 36 ruskih bojnih ladij, ki so se spustile v boj z japonskim vojnim brodovjem, je priplula samo ena srečno v luko Vladivostok. Vse druge, izvzemši nekaj lahkih križark in prevoznih ladij, ki so pribežale v nepristranska pristanišča, so potopili Japonci.

Klub stoletnikov ali Metuzalemov obstoja v Londonu. Klub šteje na celem svetu 6000 članov in med temi je 123, ki so pravi stoletniki.

Sanatorij v Mariboru, Gosposka ulica 49, telefon 23-58. Najmodernejše urejen za operacije. Najnovejši zdravilni aparati. Vodja specialist za kirurgijo dr. Černič. Prosta izbira zdravnikov. 10

Strašna novost! Se nikoli! Svila po 11 Din. Stermeckl, Celje.

Obžalovanja vredni slučaji.

Rop na Mariborčanko. V petek dne 31. maja se je splazil v Vetrinjski ulici v Mariboru kmalu popoldne v stanovanje zasebnice Eleonore Hambeck neznanec in se lotil tatinskega posla. Ko se je vrnila Hambeckova iz kuhinje v sobo, je zagledala tujca, ki si je polnil žepa z njenimi dragocenostmi. Vlomilec je pobasal zlatnine za 10.000 Din in en samokres. Hambeckova je začela pri pogledu na tolovaja vpiti na pomoč, a jo je neznanec zagrabil za vrat ter jo udaril s pestjo po glavi, da bi jo onesvestil. Vrgel jo je v sosedno sobo in zaklenil. Na obupne klice je prihitel na pomoč njen brat Rajmund, ki je planil proti vlomilecu in ga zagrabil za roke. Neznanec se mu je zmuznil in

udaril Rajmunda s pestjo po glavi ter pobegnil. Na vpitje iz hiše se je zbralo več ljudi spodaj na cesti in dva moška sta zagrabila bežečega napadalca in ga predala stražniku. Gre za nekega 42-letnega Hajredina Serdaroviča iz Banjaluke, ki je po poklicu natakarkar in je bil že večkrat predkaznovan.

Vlom v trgovino. V Spodnjem Radvanju pri Mariboru je bilo vlomljeno v trgovino Alojza Pšundra in odnešena raznega blaga za 8000 Din.

Neznanec skočil v Dravo. Z glavnega mosta v Mariboru se je pognal v Dravo 16-17 letni fant, kojega osebnost je še neznanca.

Vinski tatovi so obiskali posestnika Jožefa Domadenik v Zgornjih Hočah in so mu odnesli 400 l vina ter 50 l žganja. Škoda 3400 Din.

Umor — posledica nedovoljenega življenja. Dne 28. maja je zaklal s kuhinjskim nožem 37letni Janez Junger v Dežni pri Podlehniku pod Ptujem 35-letno Lizo Hostnik, posestnico ter vdovo. Zločin je bil izvršen v prepiru, ker je moral plačevati poročeni Junger Hostnikovi vzdrževalnino za dva nezakonska otroka. Morilec se je sam javil oblasti z izgovorom na razburjenost.

Vlomilca na ljubljanskem velesejmu so iztaknili in zaprli. Kradel je iz pavilijonov razne mehanične predmete. Usodepolno je bilo zanj, ker se je preveč navlekel na velesejmu pokradenega vina in zaspal v telef. celici, kjer so ga izsledili. Gre za 27letnega brezposelnega šoferja Leona Podboršeka, rojenega na Dunaju in pristojnega v Ljubljano. Aretirani uzmovič je že star znanec ljubljanske policije.

Vlom v župnišče. Na Vrhniki pri Ljubljani je bilo vlomljeno v župnišče. Vlomilec je odnesel iz pisarne 397 Din, iz blagajne pa 10.200 Din ter razne hranilne knjižice. Po opravljenem tatinskem poslu je izpil tri četrt litra slivovke in odmotovilil pijan v temno noč.

Nevaren tat pod ključem. Orožniki iz Kamnika so zaprli nevarnega tatu Antona Pestotnika iz Velike Lašne pri Kamniku. Aretirani je že inel večkrat posla z roko pravice. Kradel je hranilne knjižice in predvsem kolesa. Ukradena kolesa je oddajal svojemu pajdaju Francu Roglju iz Vogelj pri Šenčurju, ki je ukradeno blago prav poceni dalje prodajal. Oba uzmoviča so izročili sodišču v Kamniku.

Drzen vlomilec na delu. Dalje časa je že na delu po Dolenjskem zloglasni vlomilec Jožef Urbanč iz Mrtvic pri Krškem. Lopov je star 29 let in ima krog sebe celo tolpo. Njegov zadnji zločin je vlom v stanovanje prevžitkarice Barbare Žlogar v Rosalnicah pri Metliki. Odnesel je gotovine in raznih drugih predmetov za 5000 Din.

Tolovaj ustrelil 2 orožnika. Orožniki v Moravčah na Kranjskem so prejeli obvestilo, naj pohitijo na Vrhpolje, kjer tiči v hiši bajtarice Brigitte Gaberšek človek, ki kaže že na zunaj, da ne hodi po pošteni poti. Na zasledovanje sta se podala 40letni komandir Franc Vričko in 35letni podnarednik Franc Štefančič. V omenjeni bajti sta našla neznanca in ga pozvala, naj se izkaže, kedo odkod in kaj da je. Mesto izkaznice je potegnil zločinec samokres in oddal na orožnika, katera je zadel v trebuh, več strelav. Težko ranjena sta imela še toliko moči, da sta tolovaja trikrat zabodla. V borbi je ropar še enkrat ustrelil in krogla je zdrobila komandirju kost na roki. Ranjena orožnika so prepeljali v bolnico v Ljubljani, kjer je Štefančič podlegel krogli dne 31. maja, komandir Vričko pa dne 1. junija. Tolovaj je pobegnil in pustil v kočli le revolver. Za beguncem so pričeli številni orožniki pogon.

Skrajna surovost v pijanosti. Redov Leopold Peterlin, doma iz Rov pri Vel. Laščah na Kranjskem, je igral v krčmi Ramšar pri Stranjah v okolici Kamnika na harmoniko. V gostilni je bila zbrana večja družba. Posestnik Seno-

Rekord tolovajstva.

V Neaplju na Italijanskem so zagrabili leta 1771 proslulega tolovaja, ki se je pisal Braun Gullo. Pri prvi zaslišanju je priznal 75 umorov.

Sila v enem litru bencina.

Malokateri si zamore predstavljati, koliko konjskih sil se skriva samo v enem litru bencina. Vzemimo, da bi imeli na razpolago tak motor, kjer bi se ne izubilo prav nič na moji. Za ta slučaj bi porinil 1 l bencina obložen tovorni avto od 10 ton po serpentinah 300 metrov visoko.

Če bi bil celoten denar v ameriških Združenih državah v prometu in

Januš Golec:

Propast in dvig.

Ljudska povest.

Značilno za takratne razmere je, da je zapisala izpraševalna komisija v zadevni zapisnik neverjetno ugotovitev o Balonovi sposobnosti poučevanja samo v njegovem maternem jeziku, dasi je nemščino resnično najmanj toliko obvladal kakor slovenščino, za katere presojo dunajski gospodje v obče niso bili, ker sami trdni Nemci, niti najmanj kompetentni ali poklicani. S to opazko v sicer sijajnem spričevalu so Balonu zlohotno in namerno onemogočili nastavitev na kaki štajerski kmetijski šoli, ker ni bilo nobene slovenske, niti dvojezične.

Sledilo je Balonovo imenovanje s strani štajerske deželne uprave — po zaslugi dobrotvorca, resnično plemenitega pišečkega graščaka barona Moscona — za začasnega vinarskega komisarja v zadevah trtne uši, a 1. junija 1893 je bil imenovan za stalnega deželnega vinarskega komisarja kot deželni uradnik v Gradcu.

22

Balon je dobro poznal gorje domačega vinarstva, vse zlo trsne uši in peronosporo, pa tudi vsa mogoča protisredstva. Naletel je sprva na veliko nerazumevanje osobito v podeželskih izobraženih krogih. Smatral je — čisto pravilno — peronosporo za večjo nesrečo ko trsno uš, toda baš podeželsko izobraženstvo ga ni hotelo razumeti, je narod celo hujskalo in zavajalo, kar je Balona bolelo, a ne uplašilo. Temeljnost in solidnost njegovega strokovnega znanja sta zmagali na srečo slovenskega vinarstva, ki se je začelo na novi podlagi naglo razvijati.

Balonova zasluga je bila, da so dobivali siromašni vinogradniki dolgoročno brezobrestna posojila iz deželnih in državnih sredstev za obnovo goric, da so dobivali modro galico in trsje po nižani ceni ali zastonj, potovalni pouk z razkazovanjem pa so razširili in poglobili.

Po še sedaj ohranjenem, vestno vodeneim dnevniku je nastopil komisar Ivan Balon večje študijsko potovanje po Franciji 27. julija 1896. Pri velevinogradniku in veletrsnicarju Richterju v Montpellierju je našel v praksi našega Franca Goričana, kateri mu je bil potem potni spremljevalec po tujini, Balon pa

žetnik, oženjen in oče dveh otrok, je naenkrat v pijanosti pograbil za stol, udaril z njim po luči in v temi je uredil z nožem harmonikarja preko čela tako, da mu je izteklo oko. Pijano surovino so zaprli.

Hitro izsleden in prijat tat. Zadnjič smo poročali, da je bilo Guzljevimi ali po domače Balantovim v Škofji Loki ukradena lepa svota 17.686 Din. Balantovi imajo v Škofji Loki krčmo, trgovino, pri njih je pošta in glavna tobačna zaloga. Trгоvec Franc Jelovčan iz Gornje vasi v Poljanski dolini je poslal zgoraj omenjeno svoto Balantovim namesto po pošti z avtom. Balantovi so izročili kuvertirani denar domačemu zanesljivemu hlapcu z naročilom, naj se odpelje v Ljubljano in tamkaj naroči večje množine tobaka. Hlapec je vtačnil kuverto z denarjem v suknjič in ga obesil v svojo pritlično sobo pri hlevu za dobrih 10 minut. Le nekaj minut odsotnosti je porabil tat in zginil z denarjem. Orožniki so imeli takoj uzmočiča v osebi 30letnega delavca Alojzija Tavčarja v Selcih. Aretirani je priznal tatvino in tudi pokazal kozolec, pod katerem so našli kuverto z denarjem.

Obešenega so našli pod Rožnikom pri Ljubljani 63letnega hlapca Ivana Pavšiča, doma iz Lokavca pri Gorici. Vzrok samomora je neznan.

Pod vlak se je vrgla v Mostah pri Ljubljani 24letna M. B. iz Dravelj. Kolesa so nesrečno žrtev obupa tako raznesarila, da so jo komaj prepoznali.

Ustreljen tihotapec. Večja tihotapska družba je hotela dne 27. majnika vtihotapiti od nas na italijansko ozemlje konje. V gozdovih na Snežniku, v takozvanem Kaliču, so zadeli švercarja na obmejni straži, ki je začela streljati. Kot smrtna žrtev tihotapstva je obležal posestniški sin Janez Špeh iz Šmarate. Straža je ustrelila tudi enega konja, šest pa zaplenila.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!

je utrl Goričanu pot nazaj v domovino, ki ga je rabila, preskrbivši mu deželno namestitev v Ptuj.

Josip Zupanc, sedanji kmetijski referent v Ptuj, je bil tedaj v praksi na vzornem Balonovem posestvu na Bizeljskem. Pred svojo, žal prerano smrtjo, 31. decembra 1897 v Gradcu, si je zamislil Balon obsežne deželne nasade v Ptuj, kjer je tudi Zupanc, koj po Balonovi smrti nastopil deželno službo. Ivan Balon svojih velikih načrtov ni mogel več izvršiti. Njegov sotrudnik pri štajerskem deželnem odboru v Gradcu je bil poznejši že rajni vinarski ravnatelj Anton Puklavec, katerega je Balon, že zroč neizprosni smrti v oči, želel imeti za svojega naslednika v službi. Tako je umel naš človek zbirati in navajati naše ljudi v najtežjih razmerah k stvarnemu, smotrenemu strokovnemu udejstvovanju v dobrobit slovenskega kmečkega naroda. Ta poslednja želja se mu ni izpolnila! Na njegovo mesto je bil leta 1898 imenovan Anton Stiegler z mariborske Vinarske in sadlarske šole.

Balona so dičile poštenost, nepristranost, vestnost, vztrajnost, srčna dobrota, po potrebi pa tudi neizprosna in odločna, a pravična strogość v izvrše-

Med. univ. dr. Valter Thalmann,
špecialist za oto-rhino-laryngologijo,
je otvoril svojo prakso v

Mariboru, Kopališka ulica 4 I. nadstr.
(v nov. poslopiju poleg Scherbaumovega mlina)
Ordinira od ½10. do 11. in od ½3. do 4. ure

Slovenska Krajina.

Naše ceste. Kakor čujemo, se bo vršilo več del na naših cestah v lendavskem srezu. Tako se bo gradila iz bednostnega fonda pot iz Filovec do ceste Dobrovnik—Renkovec, istotako tudi Strehovci do omenjene ceste. To je bilo res potrebno, ker v slučaju deževja so bile te poti ali kakor pravijo ljudje, »namete«, neprehodne za pešce in za vozove. Važni sta pa ti dve poti tudi radi tega, ker vezeta važno zvezo dolnjih krajev s strehovskimi in filovskimi goricami. Tudi se čuje, da bo gradjena nova pot od Lipe — Odranci — Melinci — Melinci brod. Če bo še daljnega kaj posebnega, homo poročali. Upamo, da bodo občine zaposlile res revne ljudi pri teh zgradbah iz bednostnega fonda.

Črensovc. Največ ljudi menda gre iz naše fare v Francijo. Deklet nad 20 let skoraj več ne bo doma. Veliko jih gre, ki imajo doma dosti jela in dela, pa bogastva si želijo. — Nekaj naročnikov smo dobili v Franciji. Le čitajte naš list v tujini in priporočajte ga tudi drugim. Letno stane 64 Din. Dobro naj se Vam godi tam »na repi«. Samo pošteni pridite nazaj v naš kraj!

Turnišče. Štiri mesece je komaj minilo, odkar je naša starodavna in slavna župnija nekdaš po romarski božji poti k »Mariji na pustini« ali k »Mariji za Črnim logom« dobila po večletnem presledku svojega župnika v osebi g. dekana Ivana Jeriča. Uspeh delavnega in res dobrega pastirja naših župljanov postaja vedno bolj viden. »Z veliko vneemo se je lotil ustanovitve cerkvenega odbora; odbor je izvoljen in kmalu se bodo poznali tudi sadovi njegovega dela. Posebno skrb je posvetil gospod župnik oplešanju prostora okrog cerkve. Nujno je že bilo potrebno popravilo poti od ceste do cerkve, ki leži na majhnem holmču. — Nemila smrt je iztrgala iz srednje njegove družine Zadravec Stefana v starosti 56

let. Pokojnik je bil daleč naokrog znani čevljarjski mojster in vedno so naročali pri njem vea finejša čevljarjska dela še tudi od onstran Mure. Pred štirimi meseci ga je zadela nenadoma kap in trpel je velike bolečine. Dar govora mu je bil pošel skoro popolnoma in tudi drugače je bil priklenjen na bolniško postelj. Previden je bil večkrat s sv. popotnico in tako se je spravil z Bogom dne 24. maja preselil v svojo nebeško domovino. Pokojnik zapuša petero otrok in žalujočo soprogo. Pokojniku sveti večna luč, otrokom in žalujoči ženi naše iskreno sožalje! — Bridka smrt je posegla po mladem možu Stefanu Kūčko v starosti 31 let. Komaj poldrugo leto je bil poročen in že je odšel v večnost. Vneli so se mu možgani in že tekom osmih dni je nastopila smrt. Pokojnik je bil vedno tih in miren tovariš; bil je čevljarjski pomočnik pri mojstru Kūčko Stefanu že dolgo vrsto let. Žalujoči mladi soprogi in njegovim staršem iskreno sožalje! Pokojniku pa bodi Vsemogočni plačnik! — Po par letih se je vrnil iz Francije Peter Čizmažija, ker ga je klicala v domovino vojna obveznost. — Delovodja turniške upravne občine g. Jožef Puglič se je preselil s svojo družino iz bližnje Nedelice v Turnišče in se nastanil v Čizmažijevi hiši. Veseli nas, da se je g. Puglič naselil pri nas, obenem mu pa želimo prijetno bivanje v naši sredini!

Pilovci. Razburila nas je nepredvidnost nekoga voznika, ki je povzročil smrt triletnega otroka. Z vozom je divjal po cesti, na kateri sta se igrala brata, triletni in petletni. Starjši se je umaknil pred brezobzirnim voznikom, mlajšega je pa povozil. Kolo mu je šlo čez trebuh in kmalu je izdihnil. Pravijo, da je bil voznik pijan. Strogo kazen zaslužijo taki brezvestni ljudje.

Tišina. Razburiljivi dogodki so se odigrali na naši Muri. Voda je tako narastla, da brodi ni mogel voziti. Ljudje pa seveda vseeno slijo čez Muro. Večja družba je sedla v majhen čoln in podali so se v besneče valove. Krmarji niso bili kos valovom in ladjo je z vso silo vrglo v stari, nerabni, v Muri stoječi brod. Strašni prizor je to bil. Vse je kričalo in z vso močjo so se trudili, da bi se rešili. Čoln se je preobrnil. Neki Medjimurec je zginil v valovih in Mura ga je požrla. Ena gospa se

vanju vodilne službe, za katero so ga uprav te vrline odlično usposabljal.

Balon je s prepričevalno živo in pisano besedo pospeševal domače vinogradništvo, prirejšajoč tudi prve grozdne ogledne in razstave z vinskimi poskusnjami slovenskega »amerikanca«. Sotliska dolina, kjer je bila takrat sila res največja, mu je bila še posebno pri srcu. Tudi na belo bizeljsko cerkev je mislil na poseben način, da naj bo prijazen griček, na katerem stoji, ves ovenčan s plemenito vinsko trto. Poslednja želja se mu je izpolnila, da počiva na domačem pokopališču, sredi bizeljskih goric, ki z nami po njem žalujejo.

Bizeljsko pa je postalo izletna in poučna točka za druge slovenske vinorodne kraje, ki so pri obnavljanju vinogradov delu Bizeljčanov sledili. Zato je upravičeno, da smatramo Bizeljsko za zibelko slovenskega novega vinogradništva, Ivana Balona pa za njega očeta in kuma.

Balonov životopis nam zaupa v nekaj besedah, kako je postopal ter kako je pomagal ta veliki dobrotnik svojim obubožanim sorojakom. Da pa bomo

bi ga zopet zbrali in razdelili enakomerno med one v Ameriki, ki se pišejo Smith, bi odpadlo na vsakega 5000 dolarjev.

Na celem svetu je komaj 300 gramov radija.

Od tega se vporabi 85% za boj proti raznim boleznim, 10% za razne v temi se svetil-kajoče barve in 5% v znanstvene svrhe. Znanost in zdravnik rabi ta mnogo več radija, kakor ga je sploh dozdaj. Razveseljivo dejstvo je, da so odkrili v Kanadi v velikih množinah rudo uran, iz katere pridobivajo radij. Če bo priromal enkrat kanadski radij na trg, je upanje, da se bo njegova ogromna cena znižala.